

ΤΟΥ Κ. ΧΑΡΗ ΣΤΑ Μ.

Εθιμικό Μυθιστόρημα

ΦΛΩΡΑ ΜΠΡΙΛΛΑΝΤΗ

(ΑΛΗΘΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ)

(Συνέχεια έκ του προηγούμενου)

—Και τώρα ; Τι θα κάνουμε ; ρώτησα τὸ Λέανδρο.
—Θά περιμένουμε, μὸ ἀπάντησε.
Καὶ συνέχισε μὲ βεβαιότητα :
—Εἶμαι οἰγουρὸς πὸς θὰ καταφέρω τὸν πατέρα μου. Ναι, ναι... Τὸ πιστεύω αὐτὸ ἀπολύτως. Ἐγὼ ἀλλάξαι τόσο τελευταία !
Μὰ ἐγὼ πὸς ἤξερα καλὰ τὸν Ἀρτέμη, καλύτερα κ' ἀπ' τὸ Λέανδρο ἴσως, ἐπίστασα καὶ φοβόμουν.
Πῶς νὰ πιστέψω πὸς ἄλλαξε ὁ λύκος κ' ἔγινε πρόβατο ;
Ἐποῦ, δὲν θέλησα νὰ ἀπογοητεύω τὸν Λέανδρο. Τὸν ἀφησα νὰ φύγῃ χαρούμενος, ὅπως ἤθελε.
—Μὴ μὲ ξεχνᾶς, τοῦ εἶπα. Νάρχαισα καθημερινῶς. Ἡ μοναξιά μὲ σκοτώνει...
—ὦ, Φλώρα, γιατί μοῦ τὸ λὲς αὐτό ; Νομίζεις πὸς ἐγὼ εἶμ' εὐτυχημένος ὅταν φρίσκωμαι μακριὰ σου ;
Μοῦ μιλοῦσε εἰλικρινῶς.
Τὸν ἔσφιξα στὴν ἀγκαλιά μου καὶ τοῦ γέμισα τὰ μάτια φίλια!

(Ἀπ' τὸ Ἡμερολόγιο τῆς Φλώρας Μπριλλάντη)

Συνέχεια.—Κάθε νύχτα, πρὶν κοιμηθῶ, περιμένω ν' ἀκούσω νὰ περᾶ ἀπ' τὸ δρόμο ὁ Λέανδρος.
Τὸν ἔχω παρακαλέσει νὰ τὸ κἀνὸ αὐτὸ γιὰ νὰ κοιμοῦμαι ἡσυχία κ' εὐχαριστημένη.
Ἐταί ὁ Λέανδρος περνᾷ τὴ συνηθισμένη πάντα ὥρα. Σφύριζει ἕνα σκοπὸ, τοῦ στέλνω ἕνα χειροφιλημα καὶ βυθίζομαι σὲ γλυκὲς σκέψεις, ὅσο νὰ μὲ πάρῃ ὁ ὕπνος...
Ζῶ μ' ἄνευρα, μ' ἔλπιδες καὶ φόβους.
Τι θ' ἀπογίνῃ ;

Χτὲς τὸ βράδυ, ὁ πατέρας μου γύρισε σκεφτικός στοῦ σπιτί. Ἐκάθησε στοῦ τραπέζι ἀμίλητος, κ' ἄργα πειὰ, μετὰ τὸ φαγητὸ, ἀνοίξε τὸ στόμα του, μὲ τὴν ἀπόφραση νὰ μιλήσῃ.

—Εἶδα τὸν Ἀρτέμη, μὰς εἶπε.
Ἡ καρδιά μου πάγωσε μόλις ἀκούσα αὐτὰ τὰ λόγια.
Τὰ βλέματά μας κερφώθηκαν ἀπάνω του.
—Συναντηθήκαμε στοῦ δρόμο, συνέχισε ὁ πατέρας μου. Δὲν μοῦ φέρθηκε ψυχρά. Τυπικά, σὰν νὰ μὴν εἶχε μεσολαθῆσαι τίποτε, μὲ παρακάλεσε νὰ πάμε ὡς τὸ γραφεῖο μου. Δὲν ἔβλεπα μὲ τὴν καρδιά βαρειά. Φοβόμουν πὸς θὰ ζητοῦσε νὰ ἐκδικηθῇ, πὸς θὰ μὲ ἀπειλοῦσε. Μὰ δὲν συνέδῃ τίποτε τέτοιο. Κάθησε ἀπέναντί μου στοῦ γραφεῖο του, ἀφοῦ ἔκλεισε τὴν πόρτα καὶ μοῦ εἶπε :

—Κύριε Μπριλλάντη, τὰ πολλὰ λόγια εἶνε περιττὰ. Θά μιλήσουμε σὰν ἄνδρες. Ὅπως ξέρετε, ἡ κόρη σας μ' ἐγκατέλειψε. Δὲν μὰς συνδέει πειὰ τίποτε. Γιὰ νὰ εἶμαι μάλιστα εἰλικρινῆς, προσητέω ὅτι δὲν ὑπῆρξε κἀν γυναικὸς μου τόσον καιρὸ. Γιατί ; Δὲν θέλω νὰ ξέρω. Ἡ καρδιά ἐνὸς κοριτικοῦ, εἶνε σκοτεινὸ μυστήριον...»

...Θέλησα νὰ σὲ δικαιολογήσω, Φλώρα. Θέλησα νὰ μιλήσω, μὰ δὲν μ' ἄφησε :

—Μὴ μὲ διακόπτετε, κ. Μπριλλάντη, μοῦ εἶπε ἀπότομα. Ἡ δικαιολογία εἶνε περιττὴς. Τι μπορεῖτε νὰ μοῦ πῆτε ἄλλωστε ; Ἐδοῦ μιλῶν μόνον τους τὰ πράγματα, μὲ τὴ σκληρὴ τους γλώσσα. Ἀκούστε με λοιπὸν, χωρὶς νὰ μὲ διακόπτετε.»

Χαμήλωσα τὸ κεφάλι μου, χω-

ρὶς νὰ μιλήσω.

Ὁ Ἀρτέμης συνέχισε :

—Δὲν ἔχω τίποτε μαζί σας, κ. Μπριλλάντη. Ὅ,τι μποροῦσατε ἐσεῖς, τὸ κάνατε. Σὰς ἐυχαριστῶ μάλιστα γιὰ τίς ἀγαθὲς σας διαθέσεις... Σὰς εἶμαι ὑπόχρεος...»

—Μὲ εἰρωνεύεστε, κ. Ἀρτέμη ; ψιθύρισα ἀνασταναζόμενος.
—Σὰς εἰρωνεύομαι ; Ὅχι, φίλε μου. Παιὶς σὰς τὸ εἶπε αὐτό ; Δὲν ἔχω τέτοια διαθέσι ἄλλωστε. Μιλῶ πολὺ σοφάρᾳ, παραπολὺ σοφάρᾳ...»

—Σὰς ζητῶ συγνώμην τότε... Μὴ μὲ παρεξηγῆτε. Ἄν ἔξερατε πόσο...
Μὲ διέκοψε καὶ πάλι.

—Ξέρω... ξέρω, μοῦ εἶπε. Δὲν ἔχω καμμιά ἀμφιβολία γιὰ τὰ αἰσθητά σας. Καὶ γιὰ νὰ σὰς τὸ ἀποδείξω αὐτὸ, σὰς λέω, τώρα, ἀμέσως, ὀρθό-κορφα : Κύριε Μπριλλάντη, δὲν μὸς χρωστάτε τίποτε. Οὔτε εἰς χρήματα, οὔτε εἰς εὐγνωμοσύνη...»

...Τὰ λόγια του μὲ ἄφησαν ἀναυδο.
Τὴν καλωσύνη ἐκ μέρους του !...
Τὶ εἶχε λοιπὸν εὐμεθεῖ στὴν ψυχὴ καὶ στοῦ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ ;
Μυστήριον !...

Τρέμοντας ἀπὸ συγκίνηση, θέλησα νὰ σφίξω τὸ χέρι του. Μὰ τραβήχτηκε ἀπότομα πίσω καὶ μοῦ εἶπε :

—Μὴν ταραζέστε ἔτσι, κ. Μπριλλάντη. Δὲν σὰς ἔκανα ἄλλωστε καὶ καμμιά σπουδαία ἐκδούλευσι. Μιά μικροεκολία...»

...Τὸν κῦτταζα κατὰπληκτος.
Μικροεκολία ἐγκατατήριξε τὸ ὅτι μ' ἔσωσε ἀπὸ τὴν καταστρεφῆ ;

Ὁ Ἀρτέμης ὡστόσο, χωρὶς νὰ δώσῃ σημασία στὴ συγκίνηση μου καὶ τὴν ἀπορία ποῦ μὲ κατεῖχε, συνέχισε :

—Ἀκούστε με μὲ προσοχή, κ. Μπριλλάντη. Μὲ τὴ Φλώρα δὲν μὲ συνδέει πειὰ τίποτε. Εἶμαστε ἤδη χωρισμένοι. Δὲν λείπει, παρὰ τὸ διαζύγιο. Θά φρονίσω ἐγὼ καὶ γι' αὐτὸ, πᾶν ἄνθρωπος ἀπάνω μου κάθε εὐθύνῃ σχετικῶς. Γι' ἄλ' αὐτὰ, δὲν ἔχω νὰ ζητήσω, παρὰ ἕνα μόνον πράγμα : Νὰ φερθῇ καὶ ἡ κόρη σας ὅπως φέρονται ἐγὼ. Οὔτε θύρωσι, οὔτε σκάνδαλα. Σὺμφωνοι ;

—Ἀπολύτως σὺμφωνοι, κ. Ἀρτέμη.

—Θά πάρομαι πολὺ γρήγορα τὸ διαζύγιο καὶ κατόπιν... κατόπιν ὁ καθένας θάνα ἐλεύθερος νὰ διαθέσῃ τὸν ἑαυτοῦ του ὅπως τοῦ ἀρέσει... Ἐπιζῶ λοιπὸν, ὅτι ἡ Φλώρα θὰ μείνῃ σὺμφωνη μ' ἄλ' αὐτὰ. Γιατί νὰ ἐκτεθῶσε στὸν κόσμῳ ;»

—Ὅσο γι' αὐτὸ, νὰ εἶστε ἡσυχος, κ. Ἀρτέμη.

—Ἐμπιστεύομαι σὲ σὰς.
Στὸ σημεῖο αὐτὸ, ὁ πατέρας μου σταμάτησε.

Περὶ μὸς ἀνεχώρησα, μὰ δὲν μιλοῦσα.

Ἀρχισὰ νὰ ὑποπεύομαι εἰς ὁ Ἀρτέμης τοῦ φανέρωσε τὸ μυστικὸ μου.

—Λοιπὸν, πατέρα ; τὸν ρώτησα κ' ἡ φωνὴ μου ἔτρεμε.

—Λοιπὸν, παιδί μου ;

—Τὶ ἀπέγινε κατόπιν ;

—Τίποτε, κόρη μου. Ὁ Ἀρτέμης μοῦ ὅδωσε τὸ χέρι του καὶ χωρίσαμε.

—Θά σὰς ξαναδῶ καὶ θὰ τὰ ξαναποῦμε, μοῦ εἶπε.

—Τίποτε ἄλλο ;

—Ὅχι, οὔτε λέξι.

Ἡμουν κατὰπληκτικῇ.
Δὲν μποροῦσα νὰ καταλάβω τίποτε ἀπ' τὴ διαγωγή τοῦ Ἀρ-

Ὅταν μὲ εἶδε ξαφνικὰ μπρὸς του, ἀνησύχησε...

τέμη, τόσο άπέναντι του Λεάνδρου, όσο κι' άπέναντι του πατέ-
ρα μου.

Τί έσημαιαν άραγε όλ' αυτά ;
Καμιά καινούργια πλεκτάνη μήπως ; "Η ό 'Αρτέμης είχε άλλ-
λάξει, είχε γίνει άλλος άνθρωπος κάτω από τον βαρύ πόνο
που ένοιωσε τελευταία ;
"Άρκεϊ μία μεγάλη λύπη, για ν' άλλαξει έναν άνθρωπο, να
τόν κάμη άγνώριστο...

('Αν' τó 'Ημερολόγιο τής Φλώρας Μπριλλάντη)

Σ υ ν έ χ ε ι α . — Έιδα σήμερα τó Λεάνδρο.
Είχε βραδυάσει.
Στό σπίτι δέν ήταν κανείς.
Ντύθηκα γρήγορα-γρήγορα και πήγα και τόν συνάντησα.
"Όταν με είδε ξαφνικά μπρός του άνηύχησε.
—Τί συμβαίνει, Φλώρα ; με ρώτησε.
—Θά σου πώ στό σπίτι, του άπάντησα. "Έλα μαζί μου.
Γυρίσας άμέσως σπίτι.
Οί δικόι μου δέν είχαν φτάσει άκόμα. Είπα στό Λεάνδρο τι
συνέζη στόν πατέρα μου. Του έπανέλαθα καταλεπτώς τά λόγια
του πατέρα του.

"Ο Λεάνδρος πέταξε άπ' τή χαρά του.
—Βλέπεις, αγάπη μου ; μου φώναξε. Βλέπεις πώς είχα δι-
κη ; "Ο πατέρας μου άλλαξε... "Έγινε κάποιο θαύμα... "Ο
Θεός μάς εύσπλαχνήθηκε...

Μέσα στό δωμάτιο έκανε ζέστη.
"Ο Λεάνδρος είχε πετάξει τó σασκάκι του και γύριζε πάνω-
κάτω σαν πρελλάς, γεμάτος έξαισμ. Σέ μία στιγμή τέλος ρίχτη-
κε στό γόνατά μου, παραληρώντας άπό χαρά :

—"Είμ' εύτυχημένος, Φλώρα μου !
Είμαι πολύ εύτυχημένος!...

"Η χαρά του αυτή, ή τόσο άφε-
λης και παιδική, μεταδόθηκε και σέ
μένα... Κι' άδιαφορώντας για τήν
ύπηρετρια που βρισκόταν στό πλα-
γιό δωμάτιο, τόν άγκάλιασα και
τόν γέμισα φιλά!...

"Όταν έφυγε ό Λεάνδρος, μετά
λίγα λεπτά γύρισαν οί δικόι μου.
"Η μητέρα μου φαινόταν στενο-
χωρημένη.

Κι' όταν τή ρώτησα τί τής συμ-
βαίνει, μου άποκρίθηκε :

—"Ο κόσμος έμαθε τó χωρισμό
σου άπ' τόν 'Αρτέμη. Τί σκόταλο,
κόρη μου ! Φαντάσου τί θά λένε εις
βάρος σου !

Προσάβησα νά ησυχάσω τή μη-
τέρα μου.

—Τί θά πούν ; τής είπα. Τί έκα-
μα ; Τί περισσότερο άπ' ότι γίνε-
ται συχνά στις περιστάσεις αυτές ;
Δέν είμαι ούτε ή πρώτη, ούτε ή τε-
λευταία που χωρίζω άπό τόν άντρα
μου...

"Η μητέρα μου κούνησε λυπημένα
τό κεφάλι τής.

—"Ίσως νά είνε έτσι, μου είπε. Μά
ό κόσμος είνε κακός. Λέει πάντα τό
δικό του.

—"Άς πούν ό,τι θέλουν, μαμά.
Τους περιφρονώ!...

Τό δειλιό σήμερα ήρθε ό Λεάνδρος.

"Ήμουν άκεφη και μελαγχολική, μά μόλις τόν άντίκρυσα, ή
καρδιά μου έκαμε φτερά.

Τή χαρά μου αυτή όμως μου τή σκότωσε, άμέσως σχεδόν, ή
συμπεριφορά τής μητέρας μου. Φέρθηκε στό Λεάνδρο ψυχρά
και βγήκε άμέσως έξω άπ' τό σαλόνι, σαν νά τήν ένοχλούσε ή
παρουσία του.

"Ο Λεάνδρος τό κατάλαβε και σκυθρώπασε.

—"Η μαμά σου είνε δύσραστημένη μαζί μου, μου είπε λυπη-
μένος. Γιατί, Φλώρα ;

Προσάβησα νά του βγάλω τήν ιδέα αυτή, μά στάθηκε αδύ-
νατον.

—Ξέρω τί συμβαίνει, μου είπε. "Η μαμά σου άποδίδει τό χω-
ρισμό σου σέ μένα.

—"Όχι, Λεάνδρε. Μήν τό λές αυτό.

—Ναι, ναι. Είμαι βέβαιος. Είμαι άπολύτως βέβαιος πώς ξε-
ρει τά πάντα.

—Κι' έπείτα ; φώναξα πεισματωμένη. "Έστω, ναι. τά ξέρει...
Κατόπιν ;...

—Δέν έχει κατόπιν, αγάπη μου. Δέν άρκεϊ τό ότι με μισεί ί-
σως ;

—Μήν λές υπερβολές, Λεάνδρε. Κάποια παρεξήγησης συμβαί-
νει άσφαλώς. Θά φροντίσω όμως έγώ νά τήν διαφωτίσω. Θά
τ'ήν πεσω πώς έχει άδικο και τά αίσθηματά τής άπέναντι σου
θ' αλλάξουν. Σοú τό ύπόκοιμο αυτό, άγαπημένο μου. Μπορείς
νά είσαι ήσυχος.

"Ο Λεάνδρος δέν έφερε άντίρρηση.

—Κι' ό πατέρας σου ; τόν ρώτησα.

—Γι' αυτό άκριβώς ήρθα, Φλώρα. Για νά σου μιλήσω για τόν
πατέρα μου.

—Συμβαίνει τίποτε ;

—Και ναι και όχι.

—Τί θές νά πής ;

—Θέλω νά πώ πώς ό πατέρας μου έξακολοθει νά μεταβάλ-
λει από μέρα σέ μέρα. Είν' άγνώριστος πεία. "Έρχονται σι-
γίτες, πού δέν μπορώ νά τόν γνωρίσω. Τόσο πολύ έχει αλλάξει.
Μου φέρνεται ήρεμα, μαλακά, με καλωσύνη. Είνε δυνατόν νά
προσποιητείται, Φλώρα ; Είνε δυνατόν νά είνε ύποκρισία όλ'
αυτό ;

Δέν ήξερα τί ν' άπάντησω.

Δέν έθλεπα πεία τόν 'Αρτέμη. "Εκείνο πού ήξερα και έξέρω-
ώς τή στιγμή αυτή—είνε τούτο : "Ότι ό άνθρωπος αυτός είνε ί-
κανός για όλα. "Ότι ένας κακός χαρακτήρας δέν άλλαζει εύ-
κολα.

—Μου μιλάει και μου φέρεται, συνέχισε ό Λεάνδρος, σαν νά
μη συνέθη τίποτε μεταξύ μας. Δέν διακρίνω δέ στό λόγια του
και στό φέρισμό του καμιά μνησικακία.

Τί νά πώ για όλ' αυτά ;

—Σαπαινώ και ύπομένω...

"Ο καιρός θά δείξη, θά φανερώση τήν αλήθεια...

Σήμερα ή μητέρα μου είχε πάει νά έπισκεφθί μία φιλική μας
οικογένεια. "Όταν γύρισε, μουφερε περίεργες ειδησεις. "Η φι-
λη τής τής έκαμε λόγο για μένα, με πολλή συμπάθεια.

—"Είχε δικη ή Φλώρα ν' άφήση
τό σύζυγό τής και νά γυρίση κον-
τά σας, τής είπε. Φαίνεται πως δέν
περιούσε καθόλου καλά με τόν άν-
θρωπο αυτόν, άφού μάλιστα τό ό-
μολογεί ό ίδιος ;

—"Ο ίδιος ; ρώτησε παραξενου-
μένη ή μητέρα μου.

—Μάλιστα, αγάπητή μου.

—Πώς τό ξέροτε αυτό ;

—Μά τό είπε στόν άνδρα μου
και σέ μένα τήν ίδια. Τόν συναντή-
σαμε τίς προάλλες στόν Κηφισιά.

"Άρχισε νά μάς λέη τά δικά του
και σέ μία στιγμή άναστéναξε και
μάς μιθύρισε έμπιστευτικάς : "Εί-
μαι μόνος πάλιν. "Άλλά δέν φταίει
κανείς γι' αυτό, κανείς άλλος, έ-
κτός άπό μένα τόν ίδιο. "Η γυναίκα
μου είχε δικη νά γυρίση κοντά
στούς γονείς τής. Δέν είμαι καθό-
λου κατάλληλος για σύζυγος φαί-
νεται...

—"Αναστéναξε πάλι και συ-
νέχισε : "Τί φταίω έγώ ; "Έτσι μ'
έπλασε ό Θεός. Νά μη μπορώ
εύτυχίωα στούς γάμους μου. "Η
Φλώρα είνε καλή κόρη... "Ενώ έ-
γώ...

"Ολ' αυτά τά περιστάτικά μ' έ-
χουν καταζαλίσει.

"Έχει δικη λοιπόν ό Λεάνδρος,
για όσα λέει ; "Ο 'Αρτέμης άλλαξε,

μετάνοωσε ; "Η παίζει κάποιο ρόλο, έτοιμάζοντάς μας κανένα
άσχημο παιχνίδι ;...

Πάντως ή αλήθεια είνε πως έβαλε έμπρός τήν ύπόθεσι του
διαζυγίου. Στη σχετική αίτηση του, παίρνει όλες τίς εύθύνας ά-
πάνω του. Τά ρίχνει όλα στό χαρακτήρα του. Με δικαιολογεί...

Και στόν πατέρα μου, τόν όποιο έναναΐδε, δέν έκαμε καθόλου
κουβέντα για τά χρήματα πού τού δάνεισε, άν και ξέρεϊ καλά
πώς ή δουλειές του δέν πηγαίνουν πεία άσχημα.

Κατά τήν τελευταία τους συνάντησι θέλησε νά τού πη κάτι ό
πατέρας μου για τό ζήτημα αυτό. Μά ό 'Αρτέμης δέν τον άφη-
σε νά μιλήση. "Έκανε μία άπότομη χειρονομία, σαν νά τόν ένο-
χλούσε μία τέτοια κουβέντα.

Κι' όμως τό χρέος του πατέρα μου σ' αυτόν δέν είνε μικρό.

Τί συμβαίνει λοιπόν ;

Ποιός θά μπορούσέ νά μου έξηγήση αυτό τό μυστήριο ;

"Ο Λεάνδρος ;

Βρίσκεται κι' αυτός στό ίδιο σκοτάδι.

Μόνον στόν καιρό έλπίζω. Με τό πέρασμά του, όλα θά έξη-
γηθούν.

(Σημειώσεις του 'Αρτέμη σ' ένα πρόχειρο σημειωματάριο)

...Δέν ξέρω άν είμαι για γέλια ή για κλάματα...

Είμ' έγώ ; "Εγώ, ό 'Αρτέμης ;

Χτές είδα πάλι στόν ύπνο μου τή μητέρα του Λεάνδρου. Τήν
βλέπω συχνά τόν τελευταίο καιρό. Και πάντα ίδια κι' άπαράλ-
λαχτα : Με κυττάει λυπημένα, και τό κύτταμά τής αυτό κάθε-
τι σαν βουρό στόν ψυχή μου.

('Ακολουθεί)

Τόν άγκάλιασα και τόν γέμισα φιλά!...